

ГЛОБАЛЬНІ РИЗИКИ: ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

О.В. П'янкова, канд. екон. наук

Національний університет харчових технологій

Посилення глобалізації актуалізує питання впливу загальносвітових тенденцій розвитку та глобальних ризиків на економіку України, її галузей та окремих підприємств.

Серед тенденцій 2015 року, що визначають глобальні ризики, тобто впливають на їх поглиблення та / або мінімізацію, доречно відзначити: старіння населення; зміну клімату; погіршення навколишнього середовища; зростання середнього класу в країнах з економікою, що розвивається; підвищення національної свідомості; зростаючу поляризацію спільнот; загострення хронічних захворювань; поширення доступу до інтернету; зростання географічної мобільності; розшарування населення за доходами; поглиблення урбанізаційних процесів; послаблення міжнародного управління.

Під ризиком як економічною категорією розуміють імовірність (можливість) настання або ненастання події, що призведе до негативного впливу, адже ризик віддзеркалює особливості управління, прийняття рішень в умовах можливих загроз або невикористаних можливостей.

Глобальний ризик визначають як подію, що за умови її виникнення, матиме значний негативний вплив на регіони світу та групи країн протягом найближчого десятиріччя.

Питанням глобальних ризиків присвячена щорічна доповідь, що представлена на Всесвітньому економічному форумі 10 раз поспіль. Метою дослідження є: виявлення, пом'якшення, запобігання ризикам або підвищення стійкості проти них. Всі ризики об'єднані за п'ятьма групами: економічні, соціальні, геополітичні, екологічні та технологічні. Ризики досліджуються відповідно до ймовірності їх настання та сили впливу.

П'ятірка найбільш ймовірних ризиків відповідно до дослідження глобальних ризиків представлена у табл. 1, за ступенем впливу – у табл. 2.

Таблиця 1

П'ятірка глобальних ризиків за імовірністю виникнення, 2007-2015 рр.

Роки	Глобальні ризики				
2007	поширення негативних тенденцій	хронічні захворювання в розвинених країнах	нафтова криза	загроза економіці Китаю	падіння цін активів
2008	падіння цін активів	нестабільність на Близькому Сході	геополітичні невдачі	стрибок цін на нафту та газ	хронічні захворювання в розвинених країнах
2009	падіння цін активів	уповільнення економіки Китаю	хронічні хвороби	прогалини глобального управління	уповільнення глобалізаційних процесів
2010	падіння цін активів	уповільнення економіки Китаю	хронічні хвороби	фіскальна криза	прогалини глобального управління
2011	метеорологічні катастрофи	гідрологічні катастрофи	корупція	втрата біоресурсів	кліматичні катастрофи
2012	розширення населення за доходами	хронічних дисбаланс бюджету	зростання викидів парникових газів	кібератаки	криза водопостачання
2013	розширення населення за доходами	хронічних дисбаланс бюджету	зростання викидів парникових газів	криза водопостачання	непропорційне старіння населення
2014	нерівність доходів	екстремальні погодні явища	безробіття та неповна зайнятість	зміна клімату	кібератаки
2015	міждержавні конфлікти з регіональними наслідками	екстремальні погодні явища	падання національного управління	розпад держав та криза	високий рівень безробіття та неповної зайнятості

Джерело : узагальнено автором за [1-2]

Таблиця 2

П'ятірка глобальних ризиків за ступенем впливу, 2007-2015 рр.

Роки	Глобальні ризики				
1	2	3	4	5	6
2007	падіння цін активів	уповільнення глобалізації	міждержавні та громадянські війни	пандемія	нафтова криза
2008	падіння цін активів	уповільнення глобалізації	уповільнення економіки Китаю	стрибок цін на нафту та газ	пандемія
2009	падіння цін активів	уповільнення глобалізації	стрибок цін на нафту та газ	хронічні хвороби	фіскальна криза
2010	падіння цін активів	уповільнення глобалізації	стрибок цін на нафту	хронічні хвороби	фіскальна криза

1	2	3	4	5	6
2011	фіскальна криза	кліматичні катастрофи	геополітичні конфлікти	падіння цін активів	висока волатильність цін на енергоносії
2012	системна фінансова криза	криза водопостачання	продовольча криза	хронічних дисбаланс бюджету	висока волатильність цін на енергоносії та с/г продукцію
2013	системна фінансова криза	криза водопостачання	хронічний дисбаланс бюджету	поширення зброї масового знищення	складнощі адаптації до кліматичних змін
2014	фіскальна криза	зміна клімату	криза водопостачання	безробіття та неповна зайнятість	поширення негативних тенденцій
2015	криза водопостачання	стрімке розповсюдження інфекцій	зброя масового знищення	міждержавні конфлікти з регіональними наслідками	складнощі адаптації до кліматичних змін

Джерело : узагальнено автором за [1-2]

Серед найактуальніших глобальних ризиків 2015 року експертами названі: міждержавні конфлікти з регіональними наслідками, екстремальні погодні явища, падання національного управління, розпад держав та криза, високий рівень безробіття та неповної зайнятості.

Серед глобальних ризиків, що є найбільш впливовими у 2015 році, відзначено: кризу водопостачання, стрімке розповсюдження інфекційних хвороб; зброю масового знищення; міждержавні конфлікти з регіональними наслідками, складнощі адаптації до кліматичних змін.

Глобальні ризики, що представлені у таблицях, притаманні й Україні. Саме тому економіка в цілому та окремі підприємства зокрема мають зважати на них та розробляти превентивні заходи ризик-менеджменту, серед яких: виявлення, оцінка, профілактика, страхування ризиків.

Географічна складова дослідження дозволяє сконцентрувати увагу на глобалізаційних ризиках, що притаманні окремому регіону світу [2].

Для країн Європи, в тому числі й України, характерним є: безробіття або неповна зайнятість; значна міграція; глибока соціальна нестабільність. Середньозахідній та Північній Африці загрожує криза водопостачання; соціальна нестабільність та міждержавні конфлікти. Народи, котрі проживають на південь від Сахари, можуть зазнати впливу безробіття або неповної зайнятості; продовольчої кризи; поширення інфекційних хвороб. Для Північної Америки є характерними ризики кібератак; погіршення інфраструктури; складнощі адаптації до змін клімату. Країни Латинської Америки з високою ймовірністю відчують глибоку соціальну нестабільність, крах національного управління. Глобальними ризиками для Центральної Азії, в тому числі Росії, стануть обвал цін на енергоносії; терористичні атаки; міждержавні конфлікти.

Для країн Східної Азії та Тихоокеанського регіону є характерними ризики міждержавних конфліктів; штучних екологічних катастроф. Південна Азія ризикує зазнати терористичних загроз; відчувати кризу водопостачання.

Для України, як невід'ємної частини світу, всі перелічені ризики є актуальними. Навіть, складається враження, що респонденти, відповідаючи на питання, розмірковували про сьогодення та майбутнє нашої країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Global Risks reports 2007-2015 [Electronic resource] / World Economic Forum. – URL : [http:// www.weforum.org](http://www.weforum.org).

2. Global Risks Perception Survey 2014 [Electronic resource] / World Economic Forum. – URL : [http:// www.weforum.org](http://www.weforum.org).